

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE

ILMUB KORD NÄDALAS

Toimetustel. tel. 475-91. Tallustel. tel. 468-24

TALLINN, Toomkooli 13.

Tellimishind aastast Kr. 5.—
ühes kuukirjaga „Konjunktur“ Kr. 12.—
Üksiknumber 15 senti.

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR

JA VASTUTAV TOIMETAJA

A. PULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussekttsiooni juhataja J. Janusson
Sekttsiooni nõukogu esimees A. Meerits
Põllumajandussekttsiooni juhataja J. Kurkus
Sekttsiooni nõukogu esimees Prof. P. Köpp
Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 29

Tallinn, 18. juulil 1939

V aastakäik

SISU:

Lk.

PÖLLUMAJANDUS
Päevatöliste palgad 508

RAHANDUS

Pankade tulud ja kulud 1938. a. 509

PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

Võiturg 512
Põllumajanduslik väljavedu 513
Juustuturg 513
Peekoniturg 513
Tapaloomade ja lihaturg 514
Toornahkadeturg 514
Kanamunaturg 515
Piimaturg 515
Teraviljaturg 515
Aedviljaturg 516
Kalaturg 516

VALISMAA MAJANDUSTEATMEID

Läti põllumajanduse varustamine tootmisvahenditega 517

INFORMATSIOONI OSA

Eesti Panga nädalaaruanne 519

VALISMINISTEERIUMI VALISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

Rahvusvahelised suhkrumütgid mais 520
Soomes väliskaubanduse areng rahuldav 520
Puuviljakaubanduse uuendamine Soomes 520
Kliidtega kauplemise ümberkorraldamine Lätis 520
Lätis kunstväetisele uued hinnad 521
Põllumajanduse võlakooormatuse kergendamise
seadus Leedus 521
Kunstvahe toodang 521
Leedu suhkrutoodang 521
Leedu ja Saksa vaheline maksude korraldus 521
Hindade liikumine Taanis 521
Suurmüügihindade indeks Rootsis 522
Poola kivisöe väljavedu 522
Kaubalaevade reservi moodustamine Inglises 522
Müükide korraldus Saksa messidel 522
Nisutagavarade soetamise kohustus Belgias 522

CONTENTS:

Page

AGRICULTURE

Wages of Day Labourers 508

FINANCES

Income and Expenditures of Banks in 1938. a. 509

AGRICULTURAL MARKETS

Butter Market 512
Exports of Agricultural Products 513
Cheese Market 513
Bacon Market 513
Cattle and Meat Market 514
Rawhide Market 514
Egg Market 515
Milk Market 515
Grain Market 515
Vegetable Market 516
Fish Market 516

FOREIGN COUNTRIES

Producers' Goods for Latvian Agriculture 517

INFORMATION PART

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return 519

FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION

World Sugar Sales in May 520
Satisfactory Growth of Finnish Foreign Trade 520
Finnish Fruit Trade Reorganised 520
Reorganisation of Bran Trade in Latvia 520
New Prices of Latvian Fertilisers 521
Law to Alleviate Farmers' Debt Burden in
Lithuania 521
Output of Artificial Wax 521
Output of Sugar 521
Clearing Agreement Lithuania with Germany 521
Price Movements in Denmark 521
Wholesale Price Index in Sweden 522
Polish Coal Exports 522
Creating a Reserve of Merchant Ships in England 522
Sales at German Fairs Reorganised 522
Compulsory Stocking of Wheat in Belgium 522

PÖLLUMAJANDUS

PÄEVATÖOLISTE PALGAD. — WAGES OF DAY LABOURERS.

R. Stat. Keskbüroo korrespondentide teadete järgi tõusid päevatöoliste palgad käesoleval kevadel kõigi päevatöölisiikide keskmiselt 2% võrreldes m. a-ga. Päevatöoliste palgad käesoleval kevadel tõusid kõrgemale kui varem. Eelmine palkade kõrgseis oli 1929. a., kuid tänavused palgad ületavad seda tunduvalt. Võrdluseks olgu tähendatud, et tänavukevadised päevatöoliste palgad olid kõigi päevatöölisiikide keskmiselt 12% kõrgemad 1929. a. Üldiselt võib tähendada, et päevatöoliste palgad näitasid tõusu peagu pidevalt kuni 1929. a.-ni, kuid sealte peale põllumajanduskriisi tõttu põllumajandussaaduste hinnad näitasid langust ja koos sellega langesid ka põllutöoliste palgad. Langusperiood palkadel kestis kuni 1933. a.-ni; siit peale algas palkade tõus, mis on kestnud senini. Eelpool näitasime, kui suur oli palkade tõus eelmisest kõrgseisust kuni senini, ülevaatlikkuse mõttes näitame ka palkade tõusu 1933. a. madalseisust kuni tänini. Kõigi päevatöölisiikide keskmiselt tõusis nende palk 1933. a. madalseisust kuni käesoleva ajani 104%. Üksikute päevatöölisiikide järgi oli tõus järgmine: hobusemeestel oma toidul 89%, peremehe toidul olevail hobusemeestel 100%, peremehe toidul olevail jala meespäevilisil 115%, naispäevilisil 122% ja alaealisil 124%.

Päevatöölisile hobusemeestele (omal toidul) maksti käesoleval kevadel 5,19 kr. päevas m. a. 5,15 kr. vastu, s. o. 0,8% rohkem. Nende palk ületas 1929. a. taseme 5,1%. 1929. a. said omal toidul olevad hobusemehed 4,94 kr. päevas. Alates 1933. a. madalseisust kuni senini oli omal toidul olevate hobusemeeste palgatõus 89,4%, 1933. a. oli nende päevapalk 2,74 kr.

Omaval toidul olevate hobusemeeste palk tõusis kõige kõrgemale Valgamaal — 5,71 kr. päevas, sellele järgnesid palga kõrguselt Pärnu- 5,59 kr., Tartu- 5,48 kr., Järva- 5,33 kr., Viru- 5,23 kr., Võru- 5,22 kr., Harju- 5,16 kr., Viljandi- 5,09 kr., Lääne- 4,73 kr., Petseri- 4,62 kr. ja Saaremaa 3,97 kr. Omal toidul olevate hobusemeeste palk võrreldes m. a-ga ei näidanud ühtlast tõusu kõikjal,

vaid osas maades ilmnas ka palkalangus. Omal toidul olevate hobusemeeste palk näitas tõusu Viru-, Harju-, Lääne- ja Petserimaal, kuna kõigis teistes maades ilmnas palkalangus võrreldes m. a-ga.

Peremehe toidul olevad hobusemehed said riigikeskmiselt 4,22 kr. päevas m. a. 4,14 kr. vastu, s. o. 1,9% rohkem, kuna võrreldes 1929. a. nende palk tõusis 9,9%, 1933. a. madalseisuga võrreldes oli aga tänavune palk 100% suurem.

Maade järgi võis palganormides panna tähele suuremaid lahkuminekuid, Kõige kõrgem oli peremehe toidul olevate hobusemeeste palk Tartumaal — 4,46 kr. päevas, sellele järgnesid palgasuuruselt Valga- 4,45 kr., Pärnu- 4,42 kr., Harju- 4,33 kr., Viljandi- ja Võru- 4,25 kr., Viru- 4,23 kr., Lääne- 4,17 kr., Järva- 4,10 kr., Petseri- 3,81 kr., ja Saaremaa 3,25 kr. Palga suurenemine ei olnud ühtlane kõigis maades ja osa maades ilmnas isegi palkalangus. Peremehe toidul olevate hobusemeeste palk näitas tõusu Viru-, Harju-, Lääne-, Pärnu-, Viljandi-, Tartu- ja Valgamaal, kuna teistes maades ilmnas palkalangus.

Rohkem kui hobusemeeste palk, näitas tõusu jala-päeviliste palk. Peremehe toidul olevaile meespäevilisile maksti tänavu kevadel riigikeskmiselt 2,39 kr. päevas, s. o. 4,4% rohkem kui aasta varemalt, mil peremehe toidul olevaile meespäevilisile maksti kevadisel põllutööde ajal 2,29 kr. päevas.

Peremehe toidul olevate meespäeviliste palgad näitasid tõusu kõigis maades; maksti Virumaal 2,55 kr., Jänva- 2,49 kr., Harju- 2,48 kr., Lääne- 2,36 kr., Saare- 2,17 kr., Pärnu- 2,41 kr., Viljandi- 2,48 kr., Tartu- 2,39 kr., Valga- 2,41 kr., Võru- 2,31 kr., ja Petserimaal 2,10 kr. Võrreldes eelmise aastaga meespäevatöoliste palgad tõusid kõige rohkem Petserimaal — 18,6%, edasi tõusid palgad Virumaal 7,6%, Tartu- 5,3%, Lääne- 4,4%, Saare- ja Harju- 4,3%, Valga- 3,9%, Viljandi- 3,8%, Pärnu- 3,8%, Järva- 2,9% ja Virumaal 1,8%.

Peremehe toidul olevate naispäevatöoliste palk tõusis m. a. 1,76 kr-ilt 1,86 kr-ile, s. o.

4,5%. Võrreldes 1929. a. tõusis naispäevatöölise palk 23,5%, kuid 1933. a. madalseisust senini oli naispäevatöölise palgatõus üle 120%, seega nende palk on rohkem kui kahekordistunud. Naispäevatöölisele maksti kõige rohkem Viljandimaal — 1,98 kr. päevas, sellele järgnesid palgasuuruselt Viru- 1,93 kr., Lääne- 1,90 kr., Järva- 1,88 kr., Tartu- 1,85 kr., Harju- 1,83 kr., Valga- 1,82 kr., Pärnu- 1,80 kr., Võru- 1,79 kr., Saare- 1,67 kr. ja Petserimaa 1,34 kr. päevas. Maade järgi oli palgatõus võrreldes m. a-ga kõige suurem Virumaal — 7,2%, edasi oli palgatõus alanemas järjekorras Lääne- 6,7%, Harju- 5,8%, Valga- 5,2%, Saare- 5,0%, Viljandi- 4,8%, Tartu- 4,5%, Võru- 3,5%, Petseri- 1,5% ja Järva- ning Pärnumaal 1,1%.

Samuti k. a. näitasid alaealiste palgad tõusu. Riigikeskmiselt maksti alaealisile tänavu kevadel 1,39 kr. päevas e. a. 1,32 kr. vastu, s. o. 5,8% rohkem. Võrreldes 1929. a. ja 1933. a-ga on alaealiste palgad tõusnud rohkem kui nägime täieaaliste palkade juu-

res. Võrreldes 1929. a. tõusis alaealiste palk 26,4% ja 1933. a. madalseisuga üle 124%.

Maade järgi näitasid alaealiste palgad kõikjal tõusu peale Petserimaa, kus nende palk võrreldes m. a-ga pisut langes. Alaealisile maksti tänavu kevadel Viljandimaal 1,58 kr. päevas, Valga- 1,47 kr., Tartu- 1,45 kr., Lääne- 1,44 kr., Viru- ja Järva- 1,43 kr., Pärnu- 1,41 kr., Võru- 1,31 kr., Harju- 1,28, Saare- 1,16 kr. ja Petserimaa 1,00 kr. päevas. Palgatõus oli kõige suurem Läänemaal — 11,6%, Viru- 9,2%, Viljandi- 7,5%, Tartu- 7,4%, Valga- 7,3%, Pärnu- 6,0%, Saare- 5,5%, Võru- 2,3% ja Järvamaal 1,4%. Harjumaal jäi alaealiste palk m. a. tasemele ja näitas Petserimaa 3,8% langust.

Tööpäeva keskmiseks pikkuseks oli kevadiste põllutööde hooajal 11,4 tundi. Maade järgi oli tööpäeva pikkuses erinevusi, kuid need ei olnud suured. Kõige pikemaks osutus tööpäev Virumaal — 11,8 tundi ja kõige lühemaks Saare- ja Virumaal — 11,0 tundi.

RAHANDUS

PANKADE TULUD JA KULUD 1938. A.

INCOME AND EXPENDITURES OF BANKS IN 1938. A.

Pangategevuses kestis 1938. a. laienemine kõigi tähtsamate aktiivsete ja passiivsete operatsioonide alal. 11 aktsia-, 2 linnaomavalitsuse ja 61 tähtsama ühispanga käsituses olnud keskmine kapitalisumma moodustus 1938. a. üldse 163,5 milj. kr., erapankadel (aktsia- ja linnapangad) 91,0 milj. kr. ja ühispankadel 72,5 milj. kr. Võrreldes e. a-ga osutus kapitalisumma suurenekuks üldse 16,5 milj. kr., erapankadel 6,8 milj. kr. ja ühispankadel 9,7 milj. kr. Omakapital ei muutunud erapankadel nimetamistväärselt (8,0 milj. kr. 1938. a.), ühispankadel suurenes mõeldukalt (1908. a. 6,0 milj. kr., 1937. a. 5,2 milj. kr.). Pangaresursside kasv toimus peamiselt võõrkapitali, nimelt hoiuste osas. Keskmine hoiuste seis suurenes erapankadel 8,4 milj. kr. ja tähtsamail ühispankadel 8,8 milj. kr., ulatudes

esimesil 62,7 milj. kr. ja viimaseil 60,9 milj. kr. Pankade võlaarvete, rediskondi ja pass. korrespondent-arvete summa kokku koondus tagasihoidlikult era- (1938. a. 20,3 milj. kr., 1927. a. 22,0 milj. kr.) ja püsis ligikaudu endisena ühispankadel (1938. a. 5,6 milj. kr.).

Pankade kapitalide rakendamise alal asetleidnud muudatusist oleks tähtsamana märkida järgmist: keskmine laenusumma suurenes 2,1 milj. kr. era- ja 6,4 milj. kr. ühispankadel, ulatus esimesil 66,5 milj. kr. ja viimaseil 54,7 milj. kr. Samaaegselt paisus väärtpaberite portfell erapankadel 0,25 milj. kr. ja ühispankadel 0,7 milj. kr. ning kassatagavara vastavalt 3,1 milj. kr. ja 2,0 milj. kr. võrra. Ühe suurema välistellimuse puhul antud garantiide tähtaegade saabumise tõttu koondusid garantiid aktsiapankadel

1937. a. lõpu poolel suuremääraliselt, mille tulemusel kujunes nende keskmine seis 1938. aastal tunduvalt madalamaks kui e. a. (1938. a. 5,9 milj. kr., 1937. a. 10,3 milj. kr.). Ühispankadel ei muutunud garantiide summa nimetamisväärselt.

Kinnisvaraomandi summa suurenes tagasihoidlikult ühispankadel (+0,15 milj. kr.) ja püsis ligikaudu endisena erapankadel. Rõhutada tuleb, et eeltoodud andmed põhinevad vastavalt aastate keskmisel arvudel. Aasta lõppseisude andmeil kujunevad muutused teisuguseiks. Nii saame viimasel juhul juurdekasvumaks hoiuste alal erapankadel 6,3 milj. kr. ja tähtsamal ühispankadel 10,1 milj. kr. ning laenude alal vastavalt 4,4 milj. kr. ja 10,5 milj. kr.

Alates 1934. a. näitavad era- ja ühispankade hoiused ja laenud kasvu, kusjuures see oli kõigil aastail kiirem hoiustel. Selle tulemusel jätkus pidevalt laenude ülekaalu vähenemine, 1937. a. saavutati hoiuste ja laenude tasakaal. Nimetatud aasta lõpul ületasid era- ja 61 tähtsamal ühispangal kokku juba hoiused laene 2,4 milj. kr., 1938. aasta lõpuks paisus hoiuste ülekaal 3,9 milj. kr.-le.

Operatsioonilise tegevuse laienemisel näitasid pankade sissetulekud ja väljaminekud 1938. a. edasist kasvu. Sissetulekuid said erapangad 7354 tuh. kr. ja 61 tähtsamat erapanka 5559 tuh. kr. ning kulusid tekkis esimesile 6352 tuh. kr. ja viimaseile 4865 tuh. kr. Võrreldes e. a.-ga suurenesid tulud vastavalt 353 tuh. kr. ja 795 tuh. kr. (+5,0% ja 16,7%) ning kulud suurenesid 204 tuh. kr. ja 580 tuh. kr. (+3,3% ja 13,5%). Kasvu peapõhjuseks oli tegevuse laienemine. Teatud määral mõjutas tulude ja kulude taseme kujunemist siiski ka intressimäärade muutus ja nimelt tulu ja kulu suurendavalt aktsia- kui ka ühispankadel. Keskmine saadud ja makstud %, mis on tuletatud vastavate sissetulekute ja väljaminekute ning arvete aktiva- ja passivasaldode alusel, suurenesid vaevaltmärgatavalt mõlemal pankade rühmal. Keskmine saadud % moodustas erapankadel 1938. a. 5,80, 1937. a. 5,70 ja tähtsamal ühispankadel 1938. a. 6,44, 1937. a. 6,39 ning makstud % — erapankadel 1938. a.

3,02, 1937. a. 2,94 ja ühispankadel 1938. a. 3,93, 1937. a. 3,86.

Saadud intressid, komisjon ja porto, mis moodustasid endiselt tähtsaima tuluallika, andes erapankadele 75,4% ja tähtsaimale ühispankadele 88,2% tulude kogusummast, kasvasid esimesil 358 tuh. kr. (+6,9%) ja viimaseil 651 tuh. kr. (+15,3%). Kasv toimus diskontovekslite, kontokorrent-laenude, korresp.-arvete, teisis krediitasutisist peetavate hoiuste ja väärtpaperite ning ühispankadel veel tähtajaliste laenude intresside arvel.

Kinnisvara omasid 1938. a. lõpul 11 aktsia- ja linnapanka ning 33 ühispanka. Selle kasustamine andis sissetulekut 325 tuh. kr. (4,4%) era- ja 176 tuh. kr. (3,2%) ühispankadele ning tekitas väljaminekut esimesile 240 tuh. kr. ja viimaseile 128 tuh. kr. Sel alal saavutatud puhaskasu andis seega erapankadel 85 tuh. kr. ja ühispankadel 48 tuh. kr., mis moodustas vastavalt 2,2% ja 2,4% kinnisvara netoväärtuse summast (s. o. arvatud amortisatsioon). Kinnisvarade tasuvus püsis seega endiselt madalana. Kinnisvara kulud olid suuremad sissetulekuist 5 aktsia- ja 9 ühispangal (33 tuh. kr. ja 12 tuh. kr.).

Mitmesuguste tuludena said erapangad 20,2% ja ühispangad 8,6% tulude üldsummast. Nimetatud sissetulekut summalt ja osatähtsusest vähenesid erapankadel (—9 tuh. kr.) ja suurenesid ühispankadel (+120 tuh. kr.), kusjuures muutus toimus esimesil kursikasude ja viimaseil kõigi siin arvestatud tululiikide järgi. Kursikasud, mis moodustasid erapankadel üle 2/3 muudest kuludest, vähenesid tagasihoidlikult, ulatudes 1054 tuh. kr. e. a. 1089 tuh. kr. vastu. Kursikahjude samaaegsel järsul koondumisel (1938. a. 631 tuh. kr., 1937. a. 864 tuh. kr.) suurenes sel alal saavutatud netotulu erapankadel tunduvalt (1938. a. 423 tuh. kr., 1937. a. 225 tuh. kr.). Ühispankadel oli kursikasude osatähtsus tuluallikana märksa väiksem (bruto 1938. a. 171 tuh. kr., 1937. aastal 121 tuh. kr.). Suuremasummalise kursikasud esinesid vaid üksiku suurpankadel (näit. said 3 suuremat erapanka 1019 tuh. kr. ja 2 ühispanka 120 tuh. kr. kursikasuna), moodustades neil suure osatähtsu-

sega tuluallika (1 erapangal 40,7% tulude kogusummast).

Tingitult tegevuse laienemisest, mis omakorda põhjustas personaali arvulist ja vastava tasusumma kasvu, suurenesid mõlema pangariühma operatsiooni- ja ärikulud. Teatud määral soodustas seda arengut ka tasumäärade hindade tõus.

Makstud intresside ja komisjonisumma suurenes mõlemal pankaderühmal, kusjuures kasv vastavalt tegevuse arengule oli intensiivsem ühispankadel (erapankadel +227 tuh. kr., ühispankadel +390 tuh. kr.). Kooskõlas võõrkapitali kasutamises asetleidnud muutusiga suurenes märksa hoiuseilt ja kaanes reditskondilt ja võlaarveilt makstud intresside summa. Hoiuste % kasv toimus valdavalt jooksvate arvete ja tähtajaliste hoiuste intresside osas.

Valitsemis- ja ärikulud suurenesid võrreldes e. a-ga 265 tuh. kr. era- ja 251 tuh. kr. ühispankadel. Üksikuist kululiigest paisusid märgatavamalt personaali tasud ja riigimaksud.

Võrdlemisi ulatuslikku tagasiminekut näitasid m. a. mitmesugused kulud, eriti erapankadel (—28 tuh. kr., ühispankadel —72 tuh. kr.). Koondumine ilmnes siin arvestatud kahtlaste laenude mahakirjutuste ja kursikahjude alal.

Üksikute tulude ja kulude osatähtsuses ilmnesid 1938. a. võrdlemisi suured muudatused. Sissetulekute summaline kasv toimus kahel viimasel aastal aktsiapankadel valdavalt intressitulu osas, teised sissetulekud püsisid ligikaudu ühel tasemel. Ühis-

pankadel olid muud sissetulekud samal ajal vähem stabiilsed. Sellele vastavalt suurenes intressitulu ja vähenes mitmesuguste sissetulekute osatähtsus aktsiapankadel. Ühispankadel oli areng vastupidine, nimelt koonduisid intressid ja suurenesid osatähtsuseilt mitmesugused sissetulekud. Väljaminekuis suurenes äri- ja operatsioonikulude ning vähenes mahakirjutuste, kursikahjude ja kinnisvara kasustamiskulu osatähtsus.

Pankade vaheltkasu intresside alal ei muutunud 1938. a. nimetamisväärselt. Erapankadel ületas keskmine saadud % vastavat makstud % 1938. a. 2,78 ja 1937. a. 2,76 ning ühispankadel 1938. a. 2,51 ja 1937. aastal 2,53. Sissetulekute ja väljaminekute vahetõrge üldiselt siiski soodustus. Puhaskasu paisumise peapõhjus oli tegevuse laienemine. 1938. a. lõpetasid puhaskasuga kõik erapangad, aktsia- ja linnapangad ning arvestatud 61 tähtsamat ühispanka. Puhaskasu ulatus esimesil 1002 tuh. kr. ja viimasel 694 tuh. kr., mis on enam e. a-st vastavalt 149 tuh. kr. ja 214 tuh. kr. Puhaskasu moodustas põhikapitalist (1. VII) erapankadel 17,2% (1937. a. 14,7%) ja tähtsamail ühispankadel 15,8% (1937. a. 12,9%) ning keskmisest laenude summast vastavalt 1,5% ja 1,3%. Dividendi maksis 11 erapanka, nende hulgas 2 linnaomaval-panka, milliste dividendiks arvati linnaomavalitsusele makstud kasuosa, 368 tuh. kr. ja 60 ühispanka 300 tuh. kr. Dividendi % põhikapitalist kõikus esimesil 4—17 ja viimasel 5—12.

PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÖITURG. — BUTTER MARKET.

Võiturul avaldus m. n. hindade paranemine. Nii noteeriti meie võihinnaks Manchesteris 118—120 š. cwt e. n. 115—117 š vastu. Ka Saksast saadav hind näitas paranemist. Kuna aga m. n. Saksa veetud võikoguse osatähtsus vähenes võrreldes e. n., paranes meie võihin-nanoteering ainult 1 s. kg kohta, s. o. 153 s. kg. Tendents rahulik.

Võituru edasised väljavaated on võrdlemisi optimistlikud, kuna turu statistiline seisund on rahuldav. Nii on ühelt poolt võitagavarade seis Inglises m. a. tagavarade tasemel ning teisalt tähtsamate karjamajandusmaade võitoodang k. a. üldiselt väiksem m. a.-st.

Austraalia 1938/39. a. võitootmishooaeg (1. VII — 30. VI) oli tunduvalt edukam eel-

misest kahest aastast. Nii esitati 1938/39. a. Austraalias või väljaveo kontrolljaamadele võid 1951 160 cwt, mis on 1937/38. a. toodangust 12% suurem. Seejuures veeti võid välja 1 944 660 cwt ehk 19% enam kui 1937/38. a. Võrreldes 1936/37. a. võiekspordiga suurenes väljavedu 1938/39. a. 35%. Või väljaveo suurenemine avaldus eriti k. a. II veerandil, mil väljavedu suurenes üle kahe korra, võrreldes m. a. sama ajaga. Uus-Meremaal esineb aga võitoodangu arengus tunduv tagasimineku. Nii oli juunis võitoodang 65% väiksem kui m. a. samal kuul. Ühtlasi oli võitagavarade seis Uus-Meremaal juuni lõpul 3700 tn väiksem kui m. a. samal ajal.

Või väljavedu Taanist on tänavu näidanud tagasimineku. Nii oli võiekspordit juunis Taanist 8% väiksem kui m. a. samal kuul. K. a. I poolal näitas või väljavedu vähenemist 10% võrreldes m. a. I poolega. Saksa veeti k. a. I poolal võid Taanist 2% enam, kuid Inglisse 15% vähem.

PÖLLUMAJANDUSLIK VÄLJAVEDU.
EXPORTS OF AGRICULTURAL PRODUCTS

	Nädalaks		1939. a.	1938. a.	1937. a.
	10./VII 16./VII 1939	3./VII 9./VII 1939	1./I kuni 16./VII	1./I kuni 17./VII	1./I kuni 18./VII
VÕI (tonni) <i>Butter (tons)</i>	516,5	—	7478,7	7059,0	5848,8
Sellest:					
Saksa . . .	110,3	—	2010,1	2208,0	1981,9
Inglisse . . .	406,2	—	5392,1	4848,9	3891,0
MUNAD (tuh. tk.) — <i>Eggs (1000)</i>	1800	180	31123	21333	16755
Sellest:					
Inglisse . . .	720	—	14141	9769	1973
Saksa . . .	1080	180	15989	10304	14710
PEEKON (tonni) — <i>Bacon (tons)</i>	46,9	—	1660,1	1087,6	1111,2
LINA (tonni) <i>Flax (tons)</i>	73,1	60,8	5366,9	3925,1	4169,2
Sellest:					
Inglisse . . .	70,0	45,8	3192,8	1645,4	1576,4
Belgiasse . . .	—	—	70,7	0,5	201,5
Soome . . .	3,1	—	235,5	310,0	288,8
Saksa . . .	—	15,0	1310,0	978,5	1385,6
Prantsusse . . .	—	—	172,3	842,2	532,8

JUUSTUTURG. — CHEESE MARKET.

Inglise juustuturul valitseb kindel seisund, ja olugi et hinnad juunis olid madalamad kui m. a. samal ajal, võis mitmel juustusortidel märkida hinnatõusu.

Juunis näitas juustuimport Inglisse tõusu Uus-Meremaalt ja Austraaliast ning oli tunduvalt suurem kui m. a. samal ajal, kuna Kanada eksport on läinud tagasi.

Hollandis on juustukaubandus ületanud juba kõrgpunkti, kuna juulis jäi eelnenud hinnatõus ära ja on isegi raskusi saavutatud taseme hoidmisel, sest nõudmine on vähenenud.

Tallinnas noteeriti 17. VII eksportjuustule, mis on vanem kui 120 päeva, järgmised hinnad:

Šveitsi juust hinnati:

	Juusturatta raskus	
	80 kg. ja üle	alla 80 kg.
12 A palli	120 s. kg.	110 s. kg.
12 B "	117 " "	107 " "
11 A "	118 " "	108 " "
11 B "	115 " "	105 " "
10 ABC palli	106 " "	106 " "

Siseturu-juustuhinnaks noteeriti šveitsi juust 110—125 s. kg, hollandi juust 95—105 s. kg, baksteini juust 95—105 s. kg ja tilsiti juust 105—115 s. kg.

Konservjuust noteeriti rasvasisalduse järgi: juust, mille kuivaines on 35% rasva, 100—110 s. kg, 45% — 120—160 s. kg ja 50% — 150 s. kg.

Ühes riikliku juurdemaksuga saavad juustutööstused eksporditava šveitsi juustu eest järgmist hinda:

	Juusturatta raskus	
	80 kg. ja üle	alla 80 kg.
12 A palli	150 s. kg.	140 s. kg.
12 B "	142 " "	132 " "
11 A "	143 " "	133 " "
11 B "	130 " "	120 " "

Juustueksport on näidanud k. a. tõusu. Nii eksporditi mais 23 763 kg ja juunis 23 076 kg, kuna m. n. juunis eksporditi vaid 14 786 kg.

Kokku eksporditi aasta esimesel poolal 155 903 kg m. a. 101 363 kg vastu, s. o. 53,8% rohkem.

PEEKONITURG. — BACON MARKET.

Peekoniturul püsib vaikne tendents. Eesiti peekoni kõrgema sordi noteering Londonis

jäi püsima endiselt 91 š tsn. Ebasoodsad ilmad takistasid Inglises peekonitarvituse

tõusu, mis omakorda pidurdas hindade tõusu. Inglise peekoni hind langes koguni 3 š tsn-lt ostjate tagasihoidlikkuse tõttu.

Taanis näitab sigade arv taas tõusutendentsi. 17. juuni loenduse andmeil tõusis sigade arv Taanis 2 997 000-le 2 795 000 sea vastu m. a. samal ajal. Seega on sigade arv suurenenud 202 000 sea võrra ehk 7%. Viimase loenduse andmeil hinnatakse sigade tapmisi Taanis järgmiselt:

16./VI — 27./VII 77 740 siga nädalas
28./VII — 7./IX 73 625 " " "

8./IX — 26./X 80 000 siga nädalas
27./X — 21./XII 86 200 " " "

K. n. maksavad Lihaekspordi ühistapamajad järgmisi hindu:

Tapakaalud	1. sort	2. sort	3. sort	4. sort
60 — 72 kg.	110	105	99	Sise-
55,5 — 59 "	105	101	95	turu-
72,5 — 75 "	105	101	95	hinnad
75,5 — 80 "	101	97	94	

Elussigade hindadeks noteeriti:

120—160 kg. rasked 67 s. eluskaalu-kg.
üle 160 " " 61 " " "

TAPALOOMADE JA LIHATURG. — CATTLE AND MEAT MARKET.

Tapaloomade- ja lihaturul püsis m. n. veisekauba ja vasikalihha alal ülepaikkumine, nõudmine neile kaupadele oli aga tagasihoidlik, millest tingituna hinnad nõrgenesid veiselihalt 1—2 s., vasikalihalt koguni 5 s. Lamba- ja sealihale oli nõudmine rahuldav ja hinnad jäid püsima e. n. tasemele.

Nädala keskmiselt maksusid suurmütügil:

Suured pullid: rammusad 40—42 s. ja keskmised 38—40 s. kg.

Väiksemad pullid: rammusad 37—39 s., keskmised 35—37 s. kg ja lahjad 33—35 s. kg. Eluskaalu järgi maksusid suuremad pullid 24—26 s. kg ja väiksemad — 20—23—25 s. kg.

Lehmad ja härjad: nuumatud 45—47 s., rammusad 38—42 s., keskmised 30—38 s. ja lahjad 25—30 s. kg; eluskaaluga 14—21—25—30 s. kg.

Mullikad: nuumatud 45—47 s., rammusad 37—39 s., keskmised 35—37 s. ja lahjad 28—33 s. kg; eluskaaluga 17—21—25—30 s. kg.

Tapetud vasikad ühes nahaga maksusid: nuumatud 60—70 s., rammusad 42—50 s., keskmised 35—40 s. ja lahjad 30—35 s. kg; eluskaaluga 23—27—37—50 s. kg.

Lambad, tapetult: rammusad 50—55 s., keskmised 43—50 s. ja lahjad 35—40 s. kg.

Eksportlambalihaast maksti m. n. Tallinna tapamajades vastavalt headusele 85—90 s. kg, eluskaalu järgi franko saatejaam 33—36 s. kg.

Sead: noored- ja peekonkaalulised 83—87 s., rasvasead 75—80 s., lihasead 74—76 s. ja vanad emised 63—66 s. kg, eluskaalu alusel 59—64 s. kg.

TOORNAHKADE TURG. — RAWHIDE MARKET.

Toornahkadeturuseisund püsib juba kaemat aega kindlal tasemel. Toornahkade hindade noteerimiskomisjoni koosolekul 14. VII s. a. Börsikomitee juures noteeriti toornahkade hinnad franko vastuvõtupunkt 17. VII — 23. VII s. a. järgmiselt:

Veisenahad, värsked I sort 70 s., II sort 68 s. ja praaknahad 50 s. kg, soolatud nahad I sort 82 s., II sort 74 s. ja praaknahad 60 s. kg. Tendents kindel.

Vasikanahad, kuivad I sort kerged, värskelt kuni 3,5 kg kr. 3,50 tk., II sort värskelt

kelt raskemad kui 3,5 kg ühe kg hind kr. 1,10 ja III sort praaknahad kr. 1,75 tk. Tendents kindel.

Lambanahad — I sort OJ kr. 3,35 tk., II sort J kr. 3,00 tk., III sort L kr. 2,25 tk., IV sort K kr. 1,75 tk. ja praaknahad kr. 0,60 tk. Tendents kindel.

Hobusenahad I sort soolatud 17 kg ja üle ning värsked 20 kg ja üle kr. 11,00 tk., II sort soolatud alla 17 kg ja värsked alla 20 kg kr. 8,00 tk. ja III sort praaknahad kr. 5,00 tk. Tendents kindel.

KANAMUNATURG. — EGG MARKET.

Kanamunahindade tase Inglises näitas m. n. püsivust. Nii kujunes meie kanamunade hinnaks Londonis 8/9 š. d (120 tk., 15,5 lb), mis on võrdne e. n. hinnaga. Saksast saadav hind aga näitas pisut nõrgenemist. Vastavalt hindade liikumisele ja väljaveetud munakoguste vahetõrgete kujunemisele Saksa ja Inglise turu vahel osutus ekspordimunade kalkulaatsiooniahinnaks 59 s. kg. Riiklikult kindlustatud hinna tõttu noteeriti meie ekspordimunade hinnaks 70 s. kg ja siseturumunade hinnaks 68 s. kg.

Kanamunaturuseisundi kujunemisel on avaldunud viimaseil nädalail teatav ebakorrapärasus, mis on põhjustatud euroopa maade pakkumise muutumisest. Võib siiski märkida, et kanamunade pakkumine euroopa maist näib

hakkavat vähenema, mille tagajärjel võib loota hooajalist hindade paranemist juba lähemal nädalail.

Taanist on kanamunade väljavedu näidanud k. a. tõusutendentsi. Nii oli kanamunade väljavedu juunis Taanist 12% suurem kui m. a. samal kuul. K. a. I poolal suurenes kanamunade väljavedu samuti 12% võrreldes m. a. sama ajaga. Väljavedu Inglise suurenes 5%, Saksa — 19%.

M. n. maksusid siseturul kanamunad s. paar:

Tallinnas	8—11	Pärnus	9—10
Tartus	9—11	Narvas	10—11
Viljandis	10	Haapsalus	8—10
Valgas	9—10		

PIIMATURG. — MILK MARKET.

Piimahinnad püsivad endiselt kindlal tasemel. Piimahindade noteerimiskomisjoni koosolekul 17. juulil s. a. noteeriti Tallinna kohta järgmised hinnad lahtisele piimale: I valiku rööskpiim müügil piimakauplustele 12 s. l ja müügil piimatööstustele 11 s. l. II valiku rööskpiim müügil piimakauplustele 10 s. l ja müügil piimatööstustele 9 s. liiter.

Viimasel ajal olnud külladaste sademete ja heade soojustingimuste tõttu on rohukasv karjamail võrdlemisi hea. Heade söötmisoluude tõttu on piimatoodang märksa suurenenud ning piimapakkumine Tallinnas ületab nõud-

mise, mistõttu osa piimast tuleb turustada töötletud kujul.

Väikemüügil maksus piim piimakauplustes möödunud nädalal senti liiter.

	I valik		II valik	
	pudelites	lahtiselt	pudelites	lahtiselt
Tallinnas	17—18	—	14—15	12
Narvas	14	10	—	8
Tartus	16—17	13	—	10
Viljandis	15	—	—	10—11
Valgas	15	—	—	10
Rakveres	15	—	—	9—10
Paides	—	—	—	9
Pärnus	16—18	12	—	10

TERAVILJATURG. — GRAIN MARKET.

Hindade langus maailma suuremail teraviljaturgudel jätkus, ja võib öelda, et praegused teraviljahinnad on langenud 1933. a. maldalseisuga võrdsele tasemele. P.-Am. ühendriiges on saagiväljavaated küll pisut vähenenud võrreldes eelmise kuu hinnanguga, kuid seevastu Kanadas on niusaagilootused ligi 100% suuremad kui aasta varem ja katavad selle vähemsaagi, mida arvatakse P.-Am. ühendriiges saavat nisu vähem kui m. a.; seega võib arvata, et tänavune saak kujuneb Ameerikas sama suureks nagu m. a.-gi. Kanada niusaagi häid väljavaateid kinnitavad

era- kui ka ametlikud hinnangud. Tagavarad on küllalt suured, vaatamata, et ostutegevus on viimasel ajal olnud küllalt elav.

Pärast väikest seisakut hinnalanguses, mis oli paar nädalat tagasi, hakkasid hinnad langema ja langus jätkus ka m. n.

Nisuhinnaks noteeriti nädala keskmiselt Liverpoolis m. n. 7,36 kr. kv e. n. 7,62 kr. vastu, s. o. 3,4% langust. Chicagos langes nisuhind e. n. 9,55 kr-lt 9,28 kr-le, s. o. 2,8% ja Winnipegis e. n. 7,96 kr-lt 7,70 kr-le, s. o. 3,3%.

Suuremal määral kui nisuhinnad, näitasid

langust rukkiahinnad. Rukkiahind langes Chicagos 6,67 kr-lt kv 6,08 kr-le kv, s. o. 8,8% ja Winnipegis 6,14 kr-lt 5,61 kr-le, s. o. 8,6%. Maisihind Chicagos langes e. n. 7,10 kr-lt 6,83 kr-le, s. o. 3,8%.

Sisemaal on teraviljaturg praegu võrdlemisi vaikne, kuna müügitagavarad on suures osas likvideeritud ja praegu ollakse ametis kibedasti heinateoga, mis omakorda mõjustab teraviljaturu vaikust. Tänavuse heinasaagi

AEDVILJATURG. — VEGETABLE MARKET.

Uudiskaupadena on ilmunud turule sõstraid, vaarikaid, mustikaid ja soomurakaid. Mustsõstraist nõuti Tallinna turul 80 s. kg, kuna punaseid ja valgeid sõstraid müüdi 10—20 s. odavamini. Vaarikaist nõuti 80 s. kg, mustikaist 30—35 s. kg ja soomurakaist 80 s. kg. Mustikaid oli turul juba üsna rohkesti ja kuna praegu on alles nende marjade saagiaja algus, näib, et mustikaid saab tänavu rohkesti.

Aedmaasikate hooaeg hakkab lõppema. Tänavu erilist maasikate hooaega nagu pooditi, sest saak oli väga väike ja hinnad püsisid kogu aeg peagu muutmatusel kõrged. Praegu nõutakse paremaid marjadest kuni 2 kr. kg. Petseri maasikate saak on juba lõppenud, need kehtsid tänavu õige lähikest aega ja oli väga väike.

Köögiviljaturul pakutakse uudiskaubana juba rohkesti petseri kurke, hinnaga 2—3 s. tk. Tallinna ümbruskonnast ja mujalt pärinevaist paremaid kurkidest nõutakse 6—20 s. tk. Lillkapsa hind näitab praegu tõusutendentsi, kuna teiste köögiviljade hinnad

KALATURG. — FISH MARKET.

M. n. siseturu-kalakaubandus oli üle riigi nõrk.

Tartu kalahallis on kuni pooled kalakauplused suletud, et mitte maksta ruumide eest üüriraha, mis on seal keskmiselt 40—50 kr. kuus.

Samuti nõrk on Tallinna kalasadamate tegevus.

Hüüsaare vete rikkalik lestasaak on lõppenud ning m. n. ei tulnud seal Tallinna kalasadamasse ühtegi lestapaati. Vaid Tallinna lahe lestasaak tuli realiseerimisele, nõudala jooksul sa 500 kg. Samuti oli vähe

vähese töttu on varakult hakatud täiendama loomade jõusöödatagavaru. Möödunud laupäeval Riigi Viljasalve nõukogu koosolekul peeti vajalikuks suurendada jõusöödatagavaru ja selleks otsustati vedada sisse valgurikkaid jõusööti, peamiselt sojatangu, kuni 5000 tn kuni 1. aug. Nimetatud jõusööt jäetakse algul ladudesse seisma Veterinaartalituse nõudel, et vältida suu- ja sõrataudi sissetoomise võimalust.

püsisid e. n. tasemel, arvatud välja veel hernekauntehind, mis on langenud 50 s. kg. Vanadest köögiviljadest on turul veel ainult sibulaid, kuid arvatavasti juba lähemal päeval ilmub turule ka värsked sibulad. Praegu müüakse värsked sibulad koos pealsetega roheliste sibulate näol hinnaga 20 s. kg ehk 1—2 s. tk.

Tallinna turul maksusid jaemüügil 17. VII:

	s. kg.		s. kg.
Aedmaasikad . . .	140—180	Spinat	50
Vabarnad	80	Kartul, värsko . .	10—15
Karusmarjad . . .	18—25	Hernekaunad . . .	50
Kirsid	150—160	Aedoakaunad . . .	250
Sõstrad, punased .	60—70	Rabarber	8—10
Sõstrad, valged . .	60		s. tk.
Sõstrad, mustad . .	80	Lillkapsas	7—50
Metsmaasikad . . .	110—120	Kurgid	6—20
Mustikad	30—35	Kurgid, petseri . .	2—3
Soomurakad	80	Sibulad, roheliased	1—2
Jõhvikad	25—30	Apelsinid	10—18
Tomatid	150—200		s. kimp
Sibulad, vanad . . .	30—40	Porgandid	10
Peakapsas, värsko .	30	Peedid	10
Kaalikaas, värsko .	40	Redised	8
Salat, värsko . . .	40		

räimi. Laupäeval tuli sadamasse ca 1500 kg räimi.

Lestad müügil sadamas 25—35 s. kg, keskmiselt 30 s., Tallinna turul kalalaudadel 35—40 s. kg.

Räimi müüdi sadamas keskmiselt 25 s. kg, turul maksusid need väikesel viisil 40 s. kg.

Turska oli müügil küllaldaselt. Tallinna turul maksus tursa kg 7—10 s. kg, lõigatult kuni 15 s. kg. Tartu turul maksus Tallinna lahe tursk kuni 20 s. kg.

Vääriskaladest oli Tallinna turul müügil lõhe — terve kalana 350 s. kg, ihe-

rus — 250 s. kg, angerjas 180—200 s. kg, angerjas — Peipsi saagist — Tartu turul 120—150 s. kg, koha Tallinnas 120 s. kg, siig 100—150 s. kg.

Ahvena kg-st maksti Haapsalu rannikul kalurelle kuni 50 s. kg, millised Tallinnas olid müügil 80—90 s. kg.

Narva lahes räimesaak samuti väga nõrk. M. n. olid N.-Jõesuus müügil vaid mõnesid üksikuid partiisid räimi, rannahinnaga 40 s. kg.

Kala väljavedu poole kuu jooksul — 1. VII — 15. VII — välismaile võrreldes eelmiste aastatega oli samuti väike.

Üldkoguses veeti välja poole kuu jooksul elus-, värsket kala ja töötletud kalasaadusi 59 313 kg.

Sellest angerjat 25 055 kg, koha — 17 446 kg, haugi — 6 579 kg, lõhe — 5 623 kg, konserve (sprotid õlts) 4 508 kg, suitsuangerjat ja iherust 104 kg.

Angerjat eksporditi eranditult Saksa roogitult, jääpakendis, 23 005 kg ja elusalt, sumplaevades vaid 2 050 kg.

Koha läks Rootsi 15 052 kg ja Saksa — 2 254 kg, Šveitsi — 140 kg.

Lõhe — Saksa — 5424 kg ja Rootsi — 199 kg.

Haugi saadeti Rootsi 2 005 kg, Prantsusse — 1835 kg, Soome 450 kg, Inglisse — 350 kg. ja Šveitsi — 1 989 kg.

Konserve läks Hiina 3 194 kg ja väikesel arvul Rootsi.

Tähtsamate kalaliikide turuhinnad s. kg.

	Tallinnas, 15. VII	Tartus, 15. VII
Lõhi, värsk	350	—
Iherus, "	250	—
Angerjas, "	200	120—150
Koha, "	120	—
Haug, "	90—120	35—50
Siig, "	150	—
Laiikas, "	—	20—55
Linask, "	60	50
Koger, "	45	—
Lest, "	35—40	—
Ahven, "	80—90	25—30
Tursk, "	10	20
Tursk, lõigatud "	15	—
Räim, "	40	—

Suitsukalad (Tallinnas):

Lõhi, soolatud, suitsutatud	1200 s. kg.
Angerjas,	350 " "
Siig,	250 " "
Räimed,	8 " kümme
Kilud,	11 " "
Soolasilk,	24 " kg.
Suitsutursk,	85 " "

Kalakaubahindade noteerimiskomisjoni koosolekul 17. VII 39 noteeriti:

1. Lõhe, värsk, ekspordikõlblik, kaal alates 6 kg franko rannik — 310 s. 2. Angerjas, paiga (kollane) elus, franko rannik — 135 s. 3. Koha, värsk, ekspordikõlblik, alates 38 sm pikkuses, franko rannik — 80 s. 4. Haug, värsk, ekspordikõlblik, valik 1—3 kg franko rannik — 40 s.

Tendents: lõhel — rahulik, teisel kalaliikidel — kindel.

VÄLISMAA MAJANDUSTEATMEID

LÄTI PÖLLUMAJANDUSE VARUSTAMINE TOOTMISVAHENDITEGA. PRODUCERS' GOODS FOR LATVIAN AGRICULTURE.

Läti põllumajanduslikus kaubanduses esineb tsentralisatsiooni põhimõtte tunduvalt suuremal määral kui meil. Ühelt poolt põllumajandussaaduste turustamiseks loodud keskühingud ning teiselt poolt põllumajanduse varustamiseks tarvilike tootmisvahenditega moodustatud tarvitajate keskühing „Turība“ näitavad Lätis edukat arenemist.

1936. a. det. anti Läti valitsuse poolt seadus ühistegeliku keskorganisatsiooni moodustamiseks.

Selle seaduse põhjal moodustati 1937. a. algul keskühisus „Turība“ põhi- kapitaliga 7 milj. lat. Varemad keskorganisatsioonid, keskühing „Konzums“ ja läti tarvitajateühingute keskühing, läksid üle oma aktiiva ja passiva kui ka liikmetega uude keskühingusse „Turība“. Pealeselle andis läti karjapidajate keskühing „Turība“le“ üle osa oma tegevusest. Seaduse põhjal peavad kõik tarvitajateühingu liikmed ostma

keskühing „Turiba“l. Sel viisil on nüüd kõigi kaupade muretsemine ühingu te poolt koondunud keskühingusse „Turiba“.

Läbiviidud uus korraldus on edendanud tarvitajateühingute kui ka nende keskühingu arenemist. Võrreldes 1934. a. tarvitajateühingute arvu 1938. a-ga, on see tõusnud 192-lt 209-le, üksikute äride ja abitalituste arv — 375-lt 498-le. Liikmete arv tõusis samal ajavahemikul 28 000-lt 33 000-le ja kauba läbimüük — 19 milj. 59 milj. latile, kuna puhaskasu tõusis 230 000 Ls-lt 930 000 Ls-le.

Keskühing „Turiba“ ülesanne seisneb selles, et ta soodustab riigimajanduspoliitika läbiviimist ja valitsuse püüet hindade reguleerimises. Tarvitajateühingute läbi varustab keskühing „Turiba“ põllumajandust kõigi tarvilike kaupadega, nagu toitainete, majapidamises tarvisolevate esemete, käsitööstuskaupade, ehitusmaterjalide, kütteainetega jne.; eriti suurt tähtsust omab veel keskühing „Turiba“, muretsetes tähtsamaid põllumajanduslikke tootmisvahendeid, nagu kunstväetist, põllutöomasinaid ja jõusööta, samuti ka piimatalitustele masinaid.

Kunstväetisega varustamisest võttis varem osa palju firmasid, kuna keskühing „Turiba“ asutamisest saadik 1937. a. on ka see tegevus koondunud ühingu kätte. Keskühing „Turiba“ omab ainuõiguse kunstväetise importimiseks ja müüb selle hulgitüügihindadega edasi tarvitajateühingutele ning ka era-kaupmeestele. Kunstväetist peab tarvitajatele kõigis raudteejaamus müüdama ühtlase hinnaga. Kaubavedu on arvestatud juurde müügihinnale. Sel viisil maksavad lähemal majanduskeskuses elavad ostjad kõrgemat ja kaugemal elavad madalamat veoraha, võrreldes tõelise veorahaga raudteel. Kunstväetise muretsemise tsentraliseerimise tõttu on ka vahetalitajate kasud võrreldes varem ajaga tunduvalt langenud. Kogu hinna tõus suurkauplusest väikekauplusesse ei ulatu nüüd kõrgemale kui 4—5%. Kunstväetisele maksis riik veel juurde maksu — varem kõigile kunstväetisile, nüüd siiski ainult lämmastikväetisile.

Elksitav nähtus oli kunstväetiseturul see, et enamik põllupidajaid ostis kunstväetist alles siis, kui see neil on hädatarvilik väljakülvamiseks. Äkilise suure tarviduse tõttu

tekiksid raskused ja viivitused kauba saatmises. Et seda viga kõrvaldada, saadab keskühing „Turiba“ juba sesooni algul kunstväetist tarvitajateühingutele komisjonile. Praegu on juba 100 sellist komisjoniladu provintssides. Kunstväetist müüakse talupidajatele ainult peatse tasumise eest.

Kunstväetise kogu läbimüük ulatus 1938. aastal:

120 000 tn	superfosfaati
23 000 „	toomas- ja kondijahu
20 500 „	kaalisoola
29 000 „	mitmesuguseid lämmastikväetisi.

Superfosfaati ja kondijahu valmistatakse sisemaal, toomasjahu imporditakse Saksast ja Belgiast, kaalisoola Saksast ja NSVL-st ja lämmastikväetist Saksast. Kunstväetist tarvitati 1938. a. 13% enam kui e. a.

Igasugu põllutöomasinate muretsemine seisab 60—70%-selt keskühing „Turiba“ käes, kuna ülejäänud osa muretsetakse era-impordifirmade poolt. Suuremad masinad, nagu traktorid ja traktoririistad, muretseb keskühing „Turiba“ peagu 100%-selt. Et seega põllupidaja saaks ainult häid ja oma oludele vastavaid masinaid, asub põllutöoministeeriumi juures põllutöomasinate proovimiskoht, milline proovib korrapäraselt turuletulevate masinate mihust. Uusi masinaid lubatakse tuua sisse ainult lubadega ja see luba antakse ainult hoolsa läbiproovimise järele. Proovikoht valvab ka selle üle, et suurel arvul mitmesuguseid marke ei tuleks turule, mille läbi oleks raskendatud tagavaraosade muretsemine. Keskühing „Turiba“ müüb masinad edasi tarvitajateühingutele ja era-kauplustele. Väiksemal määral müüakse masinaid ka otse tarvitajale, ja isegi peamiselt suuremaid masinaid, nagu traktoreid, isesidujaid jt. Kunstväetist kui ka põllutöomasinaid müüakse keskühingust „Turiba“ ja tarvitajateühingust ainult raha eest. Juhul, kui on krediit tarvilik, peab ostja seda ise muretsema. Era-kaupmeeste poolt müüakse põllutöomasinaid ka krediidile. Lätis on enamjao tähtsamate masinate hind normitud suur- ja väikeärde jaoks. Traktorite ja traktori juurde kuuluvate riistade jaoks ulatub kõrgem hinna tõstmise võimalus ainult 7—8%-le. Et masinaid teha veel odavamaks, annab riik ostjatele suurematele masinatele

juurdemakse, mis ulatub 10—30%-le masina väärtusest.

1938. a. muretses keskühing „Turība” tähtsamaid masinaliike järgmisel arvul: 1450 viljaniitjat, 2400 heinaniitjat, 130 isesidujat, 1900 hobuseraha, 380 külvimasinat, 1000 kartulivõtjat ja 270 traktorit. 1939. a. on nõudmine põllutöomasinatate järele tõusnud. Eriti suur on nõudmine niidumasinatate ja traktorite järele. Suurem osa põllutöomasinatist valmistatakse Lätis, näit. kõik maaharimisriistad, hobuserehad, kartulivõtjad, rehepeksumasinatad, teraviljapuhastusmasinatad ja paljud teised. Tööstus a/g. „Tosmare” Liepājas on seatud sisse põllumajandusmasinatate ja riistade valmistamiseks. Välismaalt tuuakse sisse rohu-, viljaniitjaid ja isesidujaid Rootsist, Saksast ja NSVL-st, traktoreid Inglisest ja Saksast.

Jõusööda ja piimamajandusmasinatate ning riistade muretsemine kuulub tähtsamate ülesannete hulka põllumajanduse varustamisel. Jõusöödaärid on täiesti keskühing „Turība” käes, millised 1938. a. müüsid kokku 30 000 tn mitmesuguseid söötaineid, seejuures 11 000 tn rukki- ja nisukliisid, 16 000 tn mitmesuguseid õlikooke ja 3000 tn söödajahu. Kliid, söödajahu, linaseemnekoogid, liha- ja kalajahu saadakse oma tööstustest. Inglise, Englise asumaist ja NSVL-st imporditakse sojatangu, maapähkli-, puuvilla- ja päevalillekooke. Jõusööda ositamist põllumajanduses abistavad tarvitajateühingud ja ka piimatalitused.

Piimataltusmasinatate ja piimataltusjuurde kuuluvate riistade kaubanduse on keskühing „Turība” võtnud üle läti piimamõnikeskühingult, ja selles äriharus teenib keskühing „Turība” nüüd üle 90 piimataltusühingut. Peamiste kaubasaatjatena piimataltusmasinatate ja juurde kuuluvate riistade alal esinevad Saksa, Rootsi ja Taani. Viimasel ajal on ka a/g. „Tosmare” Liepājas alanud piimataltusmasinatate valmistamist.

Peale eelpoolnimetatud tootmisvahenditega koos muretses keskühing „Turība” ühes tarvitajateühingutega kõiki selliseid põllumajanduses tarvisminevaid kaupu, nagu ehitusmaterjale, igasugu majapidamises tarvisminevad riistu, toitaineid, tekstiilkaupu jne.

Tarvitajateühingute töö põllumajanduse varustamises laieneb järjest Lätis. Liikmete arv kasvab kiiresti ja veel suuremal määral kasvavad ühingute läbimüügid, kuna turule jõudva kauba mihus paraneb. See toob lähemale ideaali — põllumajandust võimalikult madalate hindade juures varustada paremate kaupadega.

INFORMATSIONI OSA

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE.

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return,
7. juulil 1939. a.

AKTIIVA

PASSIVA

1. Kattevara: — <i>Reserve:</i> kuld, rahas ja kangides 40 902 879,58 välisraha 7 710 980,63	1. Põhikapital — <i>Capital</i> 5 000 000,—
2. Vahetusraha — <i>Subsidiary Coin.</i> 1 047 295,46	2. Tagavarakapital — <i>Reserve Fund</i> 1 276 088,89
3. Sisevekalid: — <i>Home Bills:</i> kaubavekslid 10 364 558,83 põllumajandusl. 2 009 928,60 metsatööstusl. 18 401,27	3. Eritagavarakapital 4 122 865,94
4. Laenuid: — <i>Loans and Advances:</i> valitsusele — teistele *) 12 134 191,87	4. Jooksvad kohustused: — <i>Current Liabilities:</i> a) pangatähed liikvel 49 672 415,— b) jooksvad arved: valitsuse 10 563 001,84 pankade 12 703 270,68 teised 3 022 865,49
5. Kinnis- ja vallasvara — <i>Immovable Property and Equipment</i> 3 458 441,47	5. Muud passivad — <i>Other Liabilities</i> 28 733 068,54
6. Muud aktivad — <i>Other Assets</i> 87 346 838,72	
114 893 516,38	114 893 516,38

Kattevara vahekord jooksvate kohustustega: } 64,08%
Proportion of Reserve to Current Liabilities: }

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 759 170,61
Includes Ekr. 759 170,61 guaranteed by the Government.

JUHATUS.

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

Rahvusvahelised suhkrumüügid mais. — *World Sugar Sales in May.*

Rahvusvahelise suhkrunõukogu poolt avaldatud andmeil kujunes suhkrutootjate maade eksport k. a. mais (tn): Kuuba 97 425, Dominikaani 80 502, Holland ja tema ülemere-

valdused 34 902, Böömi ja Määri 28 739, Peuruu 9 809, Poola 5 298, Saksa 3 884, Haiti 2 016.

SOOME.

Soome väliskaubanduse areng rahuldav.

Satisfactory Growth of Finnish Foreign Trade.

Soome väliskaubanduse statistilised andmed näitavad, et mai lõpuks osutus 1939. a. esimese 5 kuu väljaveo koguväärtus koguni 80 milj. marga võrra suuremaks kui m. a. samal ajal, olgugi et k. a. algul tunti tõsist kartust Soome väljaveo kokkutõmbumise suhtes. See väljaveo suurenemine on seda enam tähelepanev, kuna Soome sissevedu samal ajal võrreldes m. a-ga on vähenenud üle 200 milj. marga.

Tähtsamate väljaveokaupade ekspordiväärtus 1939. a. 5 esimesel kuul oli võrreldes m. a. sama ajaga:

	1939	1938
	5 esimesel kuul milj. markades	
või	156,9	157,8
propsid	42,6	34,5
saetud okaspuud	328,7	306,2
vineer	187,7	175,5
puumass	96,4	89,8

	1939	1938
	5 esimesel kuul milj. markades	
sulfiitselluloos	485,8	548,7
sulfaatselluloos	220,4	208,2
paber	586,4	425,7
papp	83,0	54,1

Väljaveo head arenemist, mis on ületanud varemad ootused, põhjendatakse kõrgkonjunktuuri püsimisega totalitaarriiges, samuti Inglise jne. elustavate urte majandussuundade tõusuga. Et maailmaturuhinnad ähvardava suursõja ohul on muutunud kindlamaiks, on see avaldanud mõju ka soome eksportartiklite suhtes.

Soome sisseveo alal peetakse tervenevaks nähtuseks, et sisseveetavate kaupade hulgas vähenevad otseseks tarbimiseks määratud kaubad, kuna töötlemiseks ja töötlemisvahendeiks määratud kaupade osatähtsus kasvab.

Puuviljakaubanduse uuendamine Soomes.

Finnish Fruit Trade Reorganised.

Soomes on asutud puuviljaaedade omanike liidu ettevõttel puuviljakaubanduse uuendamisele ja eeskätt õunte turustamise ümberkorraldamisele. Tõuke sellele andis ka möödunud hooajal õunte eest saadud madal hind, hoolimata sellest, et saak oli tagasihoidlik. Nüüd on loodud puuviljakaubanduskomitee, mille liikmeiks on neli esindajat aedade omanike poolt, sama palju esindajaid kaupmeeste poolt ja esimeheks põllumajanduse valitsuse esindaja prof. O. Col-

lan. Õunte turustamine tulevikus toimuks paarikümne sortimis- ja pakkimiskeskuse kaudu, kuhu õunad tuuakse kokku üle maa ja vastavalt tähendatud komitee eeskirjadele liigitatakse ning pakitakse. Uute eeskirjade järgi ositatakse õunad kolme pearihma ja edasi 4 liiki. Pakkimisainena tahetakse kasutada esijoones siidpaberit. Samuti on määratud kindlaks uus pakkimiskasti kuju. Soomes kavatsetakse vähendada õunte liikide arvu ja arendada enam standardsorte.

LÄTI.

Kliidega kauplemise ümberkorraldamine Lätis.

Reorganisation of Bran Trade in Latvia.

Senini oli Lätis lubatud müüa kliisid ainult segatult teiste jõusöötadega. Põllutöö-

ministeeriumi korraldusega lubatakse nüüd müüa rukki- ja nisukliisid ka neid teiste

jõusõttadega segamata. Nisukliide suurmuügihind on määratud kindlaks 90 lat. tn ja rukkikliide hind 80 lat. tn. Eraveskid, milli-

sed senini olid kohustatud andma üle kõik kliid Riiklikule Viljabüroole, võivad neid nüüd müüa ka erakaupmeestele ja tarvitaajale.

Lätis kunstväetisele uued hinnad. — *New Prices of Latvian Fertilisers.*

Läti Põllutööstusministeeriumi poolt 1. VII k. a. kehtimapanud hindade kohaselt maksub 100 kg franko igas Läti raudteejaamas (lattides) tsüülsalpeeter 18,60, naatriumsalpeeter — 18,60, kaltsiumsalpeeter — 17,60, väävelhapu-ammoniaak — 16,70, lubiammoonium-salpeeter — 16,20, nitrofoska — 26,50, 40%-line kaalisool — 15,70, toomasjahu —

8,50, superfosfaat — 7,10, toomasfosfaat — 6,90, kondijahu — 8,80. Võrreldes k. a. I poolel kehtinud hindadega tõsteti toomasjahu hinda 0,20 lat. võrra, superfosfaadi ja toomasfosfaadi hinda alandati 0,50 lat. võrra, kuna teiste väetiste hinnad on jäänud muutmata.

LEEDU. Põllumajanduse võlakoormatuse kergendamise seadus Leedus.

Law to Alleviate Farmers' Debt Burden in Lithuania.

Põllumajanduse võlakoormatuse kergendamise seadus, mis on täienduseks praegusele samanimelisele seadusele, jõustus 1. VII s. a. Seadus näeb ette Maapanga poolt põllupidajate võlgade vähendamist 20%. Ühele põllu-

pidajale langev võla vähendamise summa ei tohi ületada 300 litti. Uue seaduse põhjal valitsus on lubanud kulutada põllumajanduse võlakoormatuse vähendamiseks 8 065 500 litti.

Kunstvaha toodang. — *Output of Artificial Wax.*

Ühing „Sodyba“ mis tegeleb mesilaste kasvatamisega, valmistab praegu suurel hulgal kunstvaha, et seda soodsate hindadega

müüa mesinikkudele. Ühing on käesoleval aastal valmistanud juba 10 000 kg kunstvaha.

Leedu suhkrutoodang. — *Output of Sugar.*

Leedu suhkrutoodang on käesoleval aastal väiksem kui eelmistel aastatel, m. a. suhkrupeedi vähese saagi tõttu. Suuremaid suhk-

ruoste oldi sunnitud tegema välismaalt ja eriti just Inglisest.

Leedu ja Saksa vaheline maksude korraldus.

Clearing Agreement Lithuania with Germany.

Leedu-Saksa vahelise kaubanduskokkuleppe põhjal toimub mõlema maa vaheliste arvete õiendamine Leedu poolt „Leedu Panga“ kaudu ja Saksa poolt „Deutsche Verrechnungskasse“ kaudu. On loodud kolm eriarvet. Arve nr. 1 käib maksmise kohta nende

kaupade eest, mis on normaalses korras vahetatud mõlema maa vahel. Arve nr. 2 puudutab neid summasid, mis on saadud kaubavahetusest Leedu ja ainult Meemelimaa vahel. Arve nr. 3 käib kapitalidevahetuse kohta.

TAANI. Hindade liikumine Taanis. — *Price Movements in Denmark.*

Taani statistika andmeil oli suurmuügihindade indeks mais 111 ja juunis 110. See väike langus on tingitud peamiselt loomasaaduste ja toitainete hindade langusest, millede indeks oli mais 117 ja juunis 115; ka

kütteenite hindade indeks langes 113-lt 112-le. Seevastu tõusis puu- ja paberihindade indeks 110-lt 111-le, tekstiil- ja konfektsioonkaupade indeks 106-lt 107-le, nahahindade indeks 105-lt 106-le.

ROOTSI.**Suurmüügihindade indeks Rootsis.***Wholesale Price Index in Sweden.*

Rootsi kommertskolleegiumi poolt arvutatav suurmüügihindade indeks oli mais 129 ja juunis 130. Suhtelised muudatused üksikute kaubarühmade hindades on tähtsuse-

tud; üldtendentsina võib vahest märkida, et toorainete hinnad on osutunud stabiilseiks, kuna valmistoodete hinnad on veidi tõusnud.

POOLA.**Poola kivisöe väljavedu. — Polish Coal Exports.**

Poola kivisöe väljavedu langes 1 389 000 tn-lt k. a. mais 1 308 000 tn-le juunis. Seejuures suurenesid müügid Lääne-Euroopasse 26 000 tn võrra, tõustes 362 000 tn-le, Lõuna-Euroopasse 36 000 tn võrra, tõustes 223 000 tn-le ja ülemeremaisele 20 000 tn, tõustes 50 000 tn-le. Danzigi müüdi 39 000 tn, seega

12 000 tn enam kui eelmisel kuul; ka punkrisüüti müüdi 13 000 tn enam, seega 168 000 tn. Seevastu vähenes väljavedu Kesk-Euroopasse 52 000 tn võrra, langedes 181 000 tn-le, Skandinaavia maisse 127 000 tn võrra, langedes 227 000 tn-le ja Balti riikidesse 9 000 tn võrra, langedes 6 000 tn-le.

INGLISE.**Kaubalaevade reservi moodustamine Inglises.***Creating a Reserve of Merchant Ships in England.*

K. a. juuni algul parlamendi poolt valitsusele 2,1 miljoni naelsterlingi suuruses lubatud krediidil arvel arvatakse võivat osta umbes 80 laeva, millede suurus oleks 3 000

kuni 8 000 br-reg-tn ning seega kokku 400 000—500 000 br-reg-tn. Nimetatud laevad pannakse seisu ja moodustavad valitsuse käsutuses oleva laevade reservi.

SAKSA.**Müükide korraldus Saksa messidel.***Sales at German Fairs Reorganised.*

Lähtudes seisukohast, et messide ülesandeks on kergendada ostjatel ja müüjatel ühendusse astumist ja ostu-müügilepingute sõlmimist, mitte aga messil väljapandud

esemete otsene müük, ei ole Saksas peeta-vail messidel edaspidi enam lubatud välja-pandud esemete selline müük, kus ostja mak-sab raha ja saab kohe ostetud eseme kätte.

BELGIA.**Nisutagavarade soetamise kohustus Belgias.***Compulsory Stocking of Wheat in Belgium.*

Moniteur Belge nr. 179, 28. VI 39 avaldati kuninglik seadlus välismaa nisutagavarade soetamise ja säilitamise kohustuse kohta Belgias. Sellejärgi kõik veskipidajad ja nisuimportijad on kohustatud omama ja säilitama siseriigis asetsevas laos välismaist nisu koguses, milline moodustab 7,5% ajavahemikul 14. II 1938 kuni 18. II 1939. a. nende poolt jahvatada antud nisu kogukaa-lust.

Seadlus ei käi veskipidajate kohta, kes eeltähendatud ajavahemikul jahvatasid vähem kui 1000 tn nisu.

Nisutagavarad peavad olema loodud 15 päeva jooksul pärast käesoleva seadluse avaldamist.

Seadluse täitmise järele valvab majandusminister, kes töötab välja ka vastava järelevalvekorra. Seadlusest üleastujaid karistatakse 8 päevast kuni ühe kuu vangistusega ning rahatrahviga bfr. 26.— kuni 1000.—, koos või eraldi.

Tagavarade soetamisel ajutiselt langeb ära nisukaubanduses kehtiv erimaks bfr. 22.— sajalt kilolt.